

1

Ik ben klaar om te filosoferen

Scan!

ontdek

15 - 30 Minuten

☐ je lichaam
☐ je stem

☐ je geest
☐ je ideeën

Hier vind je een klein experiment in 3 of 4 stappen om te controleren of je alles hebt wat nodig is om de wereld van de filosofie te verkennen ...

1 Weet je zeker dat je in een lichaam zit?

2 Weet je zeker dat je kunt praten?

3 Weet je zeker dat je kunt denken?

Nog ideeën?

Wees je ervan bewust dat er voor elke vraag niet één goed antwoord is, maar vele goede antwoorden. Probeer je antwoorden toe te lichten met woorden maar ook met gebaren om je antwoorden inhoud te geven.

Weet je zeker dat je alles hebt?

Zo ja, **welkom** in de wereld van de filosofie, de wereld waarin je plezier kunt beleven aan het.

4 Trouwens, hier vind je wat bonusvragen om over na te denken:

Praten en denken, is dat hetzelfde of is er een verschil?

Kun je praten zonder na te denken?

Kun je denken zonder te spreken?

Zeggen wat je denkt en vooral aan het denken wat je zegt!

**Om de waarheid te onderzoeken
is het noodzakelijk om één keer
in je leven zoveel mogelijk
aan alle dingen te twijfelen.**

René Descartes, *Principes van de filosofie*

Deze activiteit, bedacht door Johanna Hawken, heeft tot doel om kinderen **de ervaring van Cartesiaanse twijfel** mee te geven. Wanneer men de drie vragen aan kinderen stelt, antwoorden zij gewoonlijk met «jaaaa», zodat de begeleider het spel van de twijfel moet spelen en hen moet vragen hoe zij echt zeker kunnen zijn, zodat het **argumentatieve denken** van de kinderen wordt gestimuleerd.

Om de activiteit leuker te maken, kunt u na het verzamelen van verschillende antwoorden op elke vraag **een gebaar** kiezen **dat bij het woord hoort** (bv. met de handen op je lichaam slaan, je hand op je keel leggen om deze te voelen trillen terwijl je spreekt, je handen op je hoofd leggen terwijl je heel hard nadenkt over het woord «gedachte»).

Wanneer de begeleider zegt «**1, 2, 3 lichaam**», «**1, 2, 3 spraak**» of «**1, 2, 3 gedachte**», maakt iedereen het juiste bijbehorende gebaar. Dit gebarenspeel kan een concentratieritueel worden om de filosofiewerkshops te beginnen.

2

Ik verbaas mezelf met mijn super-filosofische bril

Scan!

ontdek

15 - 30 minuten

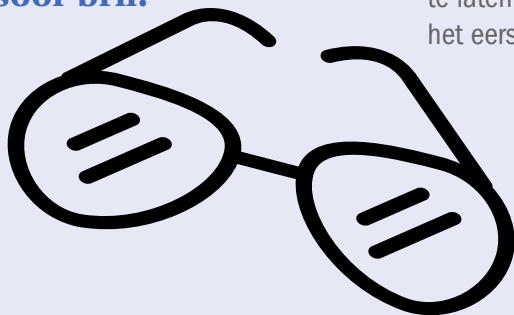
- ☐ je lichaam, je ogen
- ☐ je geest
- ☐ schaar

- ☐ een notitieboekje
- ☐ een plaats om te verkennen

- ☐ gekleurde markers
- ☐ je nieuwsgierigheid
- ☐ de superfilosoofbril

Socrates, een groot filosoof uit het oude Griekenland, zei dat het gevoel van verbazing aan de oorsprong ligt van de filosofie.

Voor deze activiteit stel ik voor dat je een kampioen van de verbazing wordt dankzij een super-filosoof-bril!

1 Versier en knip vervolgens je super-filosoof bril uit.

2 Zet je super-filosoof bril op. Pas op, deze bril bezit de kracht om je naar de dingen om je heen te laten **kijken** alsof je ze voor het eerst ziet!

3 Stap rond in de plaats waar je bent en **sta stil** bij de wereld om je heen. De missie van de superfilosoof: in alles een bron van **verbazing** vinden!

4 Om je missie te onthouden, **schrijf je de datum van vandaag** op en alles waarover je je verbaasde.

Om de waarheid te onderzoeken is
het noodzakelijk om één keer in
je leven zoveel mogelijk aan alle
dingen te twijfelen.

René Descartes, *Principes van de filosofie*

FICHE
#12
| EDUTAINMENT |

Als u de activiteit in groep begeleidt, begin dan met de kinderen te vragen wat «verbazing» betekent.

Stel vervolgens voor dat zij de tijd nemen
om **in stilte na te denken**.

Na een paar minuten gaat iedereen
in een kring zitten of beweegt zich
naar de plaatsen waar **de verba-
zingen** zijn ontstaan, en kan iedereen om
de beurt vertellen wat hem of haar heeft
verbaasd.

U kunt deze **verzameling verbazingen**
gebruiken als springplank om kinderen
te betrekken bij filosofisch onderzoek.
Door hen te begeleiden bij **het
omzetten** van hun verbazingen in
vragen, stelt deze aanpak u in staat
deze filosofische discussies met en tussen
hen te starten.

FICHE
#8
| MEDITATIE LINK |

3

Ik werk met de grote filosofische concepten

Scan!

ontdek

15 - 30 minuten

☐ papier

☐ kleurpotloden

☐ de filosofiebergen

☐ je avontuurlijke geest

De wereld van de filosofie bestaat uit verschillende grote bergen vragen.

Voor deze activiteit stel ik voor dat je **een kampioen van de verbazing** wordt dankzij een super-filosoofbril!

1 Kies de berg die je het meest aantrekt en amuseer je met het formuleren van een eerste vraag over een van de bergbegrippen waar je je reis wilt beginnen!

2 **Terwijl je nadenkt** over je vraag, alleen of met anderen, is het heel goed mogelijk dat er andere vragen opkomen; laat ze binnen komen, noteer ze en je ziet wel waar ze je brengen...

«Filosoferen is op weg zijn.
De vragen in de filosofie zijn essentiëler
dan antwoorden, en elk antwoord
wordt een nieuwe vraag.

Karl Jaspers, *Inleiding tot de Filosofie*

FICHE
#11
| EDUTAINMENT |

Om te beginnen legt u de kinderen **de termen** uit die elke berg definiëren.
Als we onszelf bevragen over ..., stellen we onszelf vragen over ...:

☐ metafysica: het bestaan van de dingen en de zin van het leven,	☐ epistemologie: kennis en wetenschap,
☐ ethiek: goed en fout en de verschillende manieren van samenleven,	☐ esthetica: de zintuigen, schoonheid en kunst.

Om de activiteit leuker te maken, kunt u de op A4-vellen gedrukte bergen en de Playmobil-figuurtjes (1 per kind) in kleine groepjes onder de kinderen verdelen. De kinderen kunnen zich amuseren met **het verplaatsen van de figuren** op de bergen terwijl ze de concepten overlopen.

FICHE
#11
| MEDITATIE LINK |

**U kunt de bergen ook gebruiken
tijdens de thematische verkenningen
om de kinderen uit te nodigen aan te geven welke berg(en)
het (de) besproken begrip(pen) bevat.**

4

Ik bevraag mezelf over vriendschap

Scan!

verken

20 - 35 minuten

☐ je geest☐ je ervaringen☐ je ideeën

Kies één van de vragen uit de lijst, denk erover na en deel je ideeën.

Vervolg je zoektocht naar ideeën met een andere vraag uit de lijst die je aanspreekt.

Als je tijdens je zoektocht op andere vragen botst, voeg je ze toe aan je verkenning.

Je kunt ook altijd een nieuwe vraag uit de lijst kiezen om dieper na te denken over het thema.

Kunnen we met iedereen bevriend worden?

Ben je bevriend voor het leven?

Wat is 'bevriend zijn'?

Waarom zoeken we vriendschap?

Een vriend en een maat, is dat hetzelfde of niet?

Kun je alles vertellen aan een vriend?

Kunnen we conflicten hebben met onze vrienden?

Moeten we op elkaar lijken om vrienden te zijn?

Moet je alles aanvaarden van je vrienden?

Bestaan er «echte» en «valse» vrienden?

Vriendschap is als een ziel in twee lichamen.

Aristote (*-388
†-322 BC)

**Wat bedoelt
Aristoteles met deze zin?
En wat denk je
er zelf over?**

FICHE
#14
| MEDITATIE LINK |

FICHE
#6
| EDUTAINMENT |

Als u een workshop over vriendschap geeft aan de hand van dit blad, kunt u enkele van de vragen op **grote posters** schrijven en ze **met de voorkant naar beneden** op de grond leggen.

Draai een eerste poster om (de begeleider of het kind) en **deel** de ideeën **uit**.

Als alle ideeën zijn geuit, bewandelt u verder het onderzoekspad door een nieuwe poster om te draaien.

Luister aandachtig naar de ideeën van de kinderen om ruimte te laten voor **mede-constructie** in het onderzoek. Probeer niet alle posters om te draaien, maar laat u leiden door de interesses van de kinderen.

5

Ik bevraag mezelf over het geluk

 Scan!

verken

25 - 45 minuten

- ☐ je geest
- ☐ je ervaringen

- ☐ je ideeën
- ☐ je herinneringen

- ☐ papier
- ☐ gekleurde markers

1 Onthoud in **je hoofd, hart en lichaam**
3 momenten van geluk die je kunt tekenen.

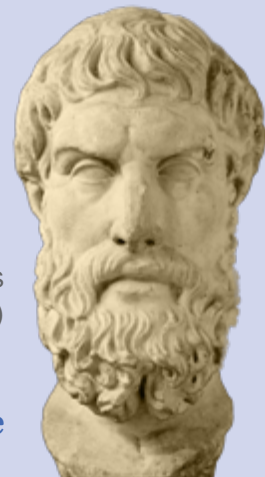
- ☐ Welke gevoelens en emoties ervaar je als je gelukkig bent?
- ☐ In die momenten van geluk, was je dan alleen of omringd? Is het makkelijker/Gebeurt het vaker om alleen of om omringd gelukkig te zijn?
- ☐ Kun je verschillende ingrediënten van geluk herkennen? Zijn er ingrediënten die gemeenschappelijk zijn aan je drie momenten van geluk?
- ☐ Kunnen we praten over «klein» en «groot» geluk? Zo ja, kun je je 3 momenten van geluk classificeren?

2 Denk aan de hand van deze **3 geluismomenten**
 na over de volgende vragen:

- ☐ Waarvan hangt geluk af?
- ☐ Kan geluk bewerkstelligd worden?
- ☐ Is geluk een collectieve aangelegenheid?
- ☐ Moeten we actief geluk nastreven om gelukkig te zijn?
- ☐ Kan men geluk kennen als men nooit ongeluk heeft gekend?

FICHE
#7
| MEDITATIE LINK |

Een gelukkig leven is onmogelijk zonder wijsheid, eerlijkheid en rechtvaardigheid, en deze zijn op hun beurt onlosmakelijk verbonden met een gelukkig leven.

Epicurus
(*-341 †-270 BC)

Bent u het eens met deze uitspraak van Epicurus? Waarom of waarom niet?

Schrijf uw eigen zin op basis van het model van Epicurus:

«Een gelukkig leven is onmogelijk zonder ... , en deze zijn op hun beurt onlosmakelijk verbonden met een gelukkig leven» en probeer uit te leggen waarom.

Als u de workshop in **een grote groep** geeft, kunt u vragen dat de kinderen eerst individueel **1 gelukkig moment tekenen**.

Vervolgens kunt u een moment voorzien waarop **de tekeningen verzameld en voorgesteld worden** in kleine groepjes, door de vragen uit de eerste reeks voor te stellen, zodat

de uitwisselingen tussen de kinderen op gang worden gebracht.

Tot slot kunt u in een grote groep filosofisch discussiëren over een of meer vragen uit de tweede reeks vragen. In plaats van te proberen alle vragen te behandelen, **laat u zich leiden** door de belangstelling van de kinderen.

FICHE
#14
| EDUTAINMENT |

6

Ik bevraag mezelf over opgroeien

Scan!

verken

25 - 45 minuten

☐ je geest
☐ je ervaringen

☐ je ideeën
☐ je herinneringen

☐ papier
☐ gekleurde markers

1 Teken verschillende **foto's van jezelf of van iemand naar keuze** die opgroeit: bijvoorbeeld 1 tekening toen je een baby was, een tekening van jou nu, een tekening van jou over 10 jaar, een tekening van jou over 50 jaar.

2 Teken bij elke leeftijd **enkele voorwerpen en/of mensen errond.**

3 Stel je bij deze tekeningen de volgende vragen:

Betekent opgroeien vrij worden?

Wat verandert er als je opgroeit?

Wat is het nadelen van groot zijn?

Stoppen we ooit met groeien?

Wat blijft hetzelfde als je opgroeit?

Wat zijn de voordelen van groot zijn?

Betekent opgroeien dat je wijzer wordt?

Vergt opgroeien inspanningen?

Wat zijn de verschil tussen opgroeien en verouderen?

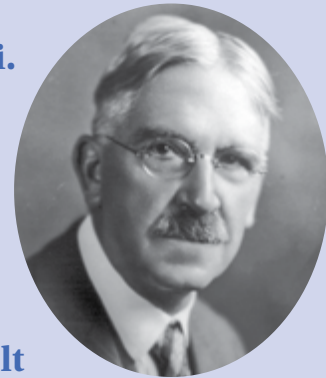
Betekent opgroeien dat je sterker wordt?

Wat betekent opgroeien?

Leren is een sociaal proces. Leren is groei. Leren is geen voorbereiding op het leven, maar het leven zelf.

FICHE
#10
| MEDITATIE LINK |

John Dewey
(1859-1952)

Een interessant idee om de reflectie over dit thema te voeden, is deze workshop te organiseren in **een intergenerationele setting**, om de standpunten over dit onderwerp vanuit **verschillende levenservaringen** te **diversifiëren**. Als u met dit

voorstel experimenteert, zorg er dan voor dat iedereen in **gelijke mate** deelneemt, ongeacht de leeftijd.

Laat u eerder **leiden** door de interesses van de deelnemers, en in mindere mate door het feit dat u alle vragen wil behandelen.

Wat bedoelt John Dewey met deze zin?

Hoe helpt leren ons om te groeien?

Zijn er leervormen die ons meer helpen groeien?

FICHE
#5
| EDUTAINMENT |

7

Ik bevraag me over vrijheid

verken

25 - 45 minuten

- ☐ je geest
- ☐ je ervaringen

- ☐ je ideeën
- ☐ je herinneringen

- ☐ papier
- ☐ gekleurde markers

1 Teken verschillende **situaties van vrijheid**, uit de werkelijkheid of uit je verbeelding.

2 Aan de hand van deze tekeningen denk je na over de volgende vragen:

Wanneer en waar voelen we ons vrij?

Kunnen we ons vrij voelen als we niet vrij zijn?

Wat bevordert de vrijheid?

Wat is een vrije samenleving?

Wat gebeurt er in je geest als je je vrij voelt?

Kan men vrij denken zonder bewegingsvrijheid?

Worden we vrij geboren of worden we vrij?

Wat weerhoudt iemand ervan om vrij te zijn en/of zich vrij te voelen?

Kan men vrij denken zonder spreekvrijheid?

Wat gebeurt er in je lichaam als je je vrij voelt?

FICHE
#16
/ MEDITATIE LINK /

De mens is gedoemd om vrij te zijn.

Jean-Paul Sartre
(1905-1980)

Als u een workshop geeft over vrijheid op basis van deze fiche, kunt u sommige vragen op **grote posters** schrijven en **ze omgekeerd** op de grond leggen.

Draai een eerste poster om (de begeleider of het kind) en **wissel** de ideeën **uit**.

Als alle ideeën zijn geuit, bewandelt u verder het

onderzoekspad door een nieuwe poster om te draaien.

Luister aandachtig naar de ideeën van de kinderen om ruimte te laten voor **mede-constructie** in het zoeken. Probeer niet willens nillens alle posters om te draaien, maar laat u eerder leiden door de interesses van de kinderen.

Wat bedoelt Sartre met deze zin en wat denk je ervan?

FICHE
#4
/ EDUTAINMENT /

8

Ik bevraag me over rechtvaardigheid

 Scan!

verken

25 - 45 minuten

☐ je geest
☐ papier

☐ een potlood
☐ een passer
☐ een regel

1 Teken 3 cirkels die 3 taarten voorstellen om te delen.

2 Je bent verantwoordelijk voor het zo eerlijk mogelijk snijden en verdelen van de stukken:

- ☐ de eerste taart tijdens een verrassingshapje in de klas,
- ☐ de 2e taart tijdens een familiefest, *
- ☐ de derde taart op het verjaardagsfeestje van je beste vriend.

3 Teken de stukken van elke taart.

4 Stel je bij deze drie tekeningen de volgende vragen:

Is het makkelijk om te bepalen wat eerlijk is?

Kunnen we in ons eentje bepalen wat eerlijk is?

Wat is een eerlijke verdeling?

Kan wat mij oneerlijk lijkt eerlijk zijn?

Is er een verschil tussen eerlijkheid en gelijkheid?

Hangt een eerlijke verdeling af van de context, de mensen, de verdienste...?

Kan wat mij eerlijk lijkt oneerlijk zijn voor iemand anders?

Wat maakt iets eerlijk?

Tot slot, als je jezelf tot een super-rechter zou kunnen omtoveren, wat zouden dan je superkrachten zijn en hoe zou je ze willen gebruiken?

Te snel oordelen is vaak niet rechtvaardig.

Voltaire
(1694-1778)

Een steeds terugkerende zin in de mond van kinderen, zowel in de klas, tijdens het spelen als thuis, is «**Dat is niet eerlijk!**»

Achter diezelfde zin kunnen verschillende opvattingen over rechtvaardigheid schuilgaan.

Let op de elementen die aan de basis liggen van deze zin en amuseer u met het identificeren van de **opvatting(en) over rechtvaardigheid** die op het spel staat/staan.

FICHE
#9
| MEDITATIE LINK |

Wat bedoelt Voltaire met deze zin en wat denkt u er zelf over?

Wat zijn volgens u de noodzakelijke voorwaarden om een eerlijk oordeel te vellen?

FICHE
#8
| EDUTAINMENT |

9

Ik bevraag me over kunst

Scan!

verken

20- 35 minuten

☐ je ogen
☐ je geest

☐ beelden of de
fiche «voorge-
stelde beelden»

☐ je verbeelding

1 Neem de tijd om de afbeeldingen op de achterkant van de fiche te bekijken.

2 Stel jezelf voor elke afbeelding de vraag «Is dit kunst?» en zoek naar de redenen die je ertoe aanzetten om ja of nee te antwoorden.

3 Kies een of meer vragen die je interesseren en gebruik de afbeeldingen om je te helpen erover na te denken.

**Wat is het
verband tussen ...**

Kan kunst
bestaan zonder
toeschouwer?

Kun je
kunst leren
waarderen?

Moeten we proberen
kunst te begrijpen?

Is kunst eigen
aan de mens?

Kan kunst
bestaan zonder
kunstenaars?

Heeft kunst
een doel?

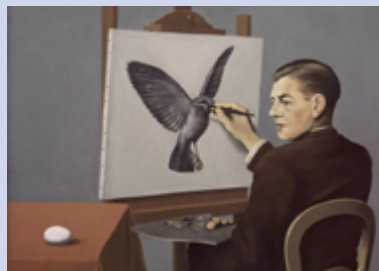
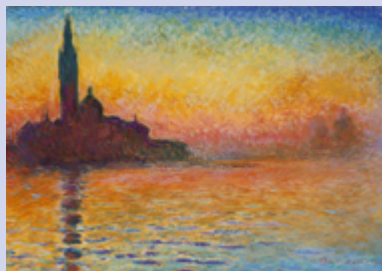
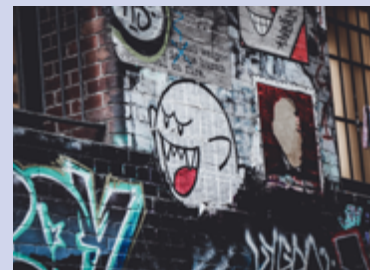
kunst en
emoties?

kunst en
verbeelding?

kunst en
schoonheid?

kunst en
werkelijkheid?

FICHE
#10
| EDUTAINMENT |

FICHE
#15
| MEDITATIE LINK |

10

Ik laat mensen begrippen raden

Geef kracht
aan je
gedacht!

20 - 40 minuten

☐ Begrippenkaarten
☐ filosofie
☐ potloden

☐ een zandloper of
chronometer
☐ je lichaam

☐ je geest
☐ je creativiteit

Het doel van het spel is om in 4 rondes zoveel mogelijk filosofische begrippen te ontdekken en te raden door ze op verschillende manieren voor te stellen.

Als er meer dan 3 spelers zijn, vorm dan 2 teams. Per ronde is er 1 vrijwilliger die de leden van zijn/haar team in 3 minuten zoveel mogelijk begrippen laat raden van de willekeurig getrokken kaarten.

Aan het einde van elke ronde zitten we 3 minuten (of meer) samen: we delen onze verbazing, onze vragen of onze ideeën over wat we hebben gehoord of gezien.

1 Probeer het begrip te definiëren zonder het woord te zeggen (voor oudere kinderen zonder woorden van dezelfde woordfamilie te gebruiken).

2 Zeg de 3 belangrijkste woorden die je met het begrip associeert.

3 Beeld het begrip uit.

4 Teken het begrip.

Aan het einde van het spel kunt u een moment voorstellen voor een filosofische dialoog over een van de nader te bespreken begrippen.

De denkvaardigheden die door deze activiteit worden **versterkt** zijn:

- ☐ definiëren,
- ☐ ideeën combineren,
- ☐ illustreren,
- ☐ creatief denken ontwikkelen.

Om alle geuite gedachten bij te houden, kunnen de deelnemers individueel of in kleine groepjes een begrip kiezen en dat koppelen aan een definitie en een tekening.

11

Ik maak het recept voor mijn filosofietaart

Geef kracht
aan je
gedacht!

15 - 30 minuten

- ☐ de lijst van filosofische begrippen
- ☐ je ideeën

- ☐ je creativiteit
- ☐ papier

- ☐ 1 pen
- ☐ gekleurde markers

Begrippen zijn woorden die veel ideeën bevatten om te zoeken naar een definitie van wat ze betekenen. Een filosofisch begrip is als een taart, het bestaat uit

verschillende ingrediënten. En net als bij een taart kunnen er verschillende goede recepten zijn voor hetzelfde begrip!

1 Kies een filosofisch begrip dat je interesseert (bv. vriendschap, schoonheid, groot zijn ...).

2 Denk na over de verschillende ingrediënten waaruit dit begrip bestaat.

3 Zijn sommige van deze ingrediënten belangrijker dan andere? Zijn sommige essentieel en andere niet?

Om deze vragen te beantwoorden kun je verschillende voorbeelden bedenken en nagaan of je verschillende voorbeelden nog steeds al je ingrediënten bevatten.

Je kunt deze activiteit doen met zoveel begrippen als je wilt, en, waarom niet, je recepten samenvoegen tot een filosofisch receptenboek. Lang leve de ideeënmix!

**Schrijf en illustreer op basis van je gedachten
je recept voor het begrip!**

De denkvaardigheden die door deze activiteit worden **versterkt** zijn:

- ☐ definiëren,
- ☐ criteria vaststellen,
- ☐ classificeren,
- ☐ Illustreren.

Als u de activiteit in een groep begeleidt, nodig dan de deelnemers in kleine groepjes uit om **evenveel ingrediënten te vinden** als er mensen in de groep zijn.

Vervolgens schrijft iedereen met een viltstift zijn ingrediënt op een strook papier.

Als de zoektocht naar ingrediënten is afgerond, komt iedereen terug naar de

grote groep en legt u een vel papier in het midden van de cirkel waarop het begrip van de dag staat geschreven. Iedereen mag zijn ingrediënt komen neerleggen en uitleggen wat hij met dit woord bedoelt en/of waarom hij dit woord koos.

Als iemand anders hetzelfde ingrediënt heeft, zegt hij/zij «Oh!» en legt op zijn/haar beurt het woord op het papier.

Dit gaat door totdat iedereen zijn ingrediënt heeft neergelegd.

Tot slot kunt u de deelnemers uitnodigen om hun verbazingen en vragen te delen met elkaar.

12

Ik zoek naar overeenkomsten en verschillen

Geef kracht
aan je
gedacht!

10 - 30 minuten

☐ je gemoedsrust
☐ paren van filosofische concepten

☐ 1 vergrootglas
(echt of denkbeeldig)

☐ papier
☐ potloden

Voor deze activiteit stel ik voor dat je een ontdekkingsreiziger wordt van filosofische begrippen. Als ontdekkingsreiziger bestaat jouw missie eruit om ze in al hun details te observeren!

1 Kies een paar filosofische begrippen.

Voorbeelden van te onderzoeken

filosofische begrippenparen: Vriend/vriendin – Vreugde/blijdschap – Denken/verbeelden – Leren/begrijpen – Lachen/spotten

2 Voor elk begrip bedenk je eerst wat de woorden voorstellen en dan schrijf je desgewenst de woorden op die in je opkomen (als een woordwolk of tekeningen van de begrippen).

3 Neem nu je vergrootglas en kijk goed naar de voorstellingen van je twee begrippen: identificeer en verklaar de overeenkomsten en verschillen ertussen.

Denkvaardigheden die door deze activiteit worden versterkt:

- ☐ ideeën combineren,
- ☐ vergelijken,
- ☐ onderscheiden.

Een manier om deze activiteit in groep en voor de groteren te organiseren is om het als een “world cafe» te laten verlopen, d.w.z. met verschillende hubs in de ruimte waar de deelnemers worden uitgenodigd om in kleine groepen te komen nadenken.

In elke hub ligt een groot vel papier met een paar te vergelijken begrippen, waarbij de verslaggever de overeenkomsten en verschillen die de kleine groep heeft vastgesteld, noteert.

Na enkele minuten gaat elke groep naar de volgende hub om de reflectie te verrijken. U kunt voorstellen dat zij ook vragen opschrijven die in hen opkomen.

Aan het eind presenteren de verslaggevers om de beurt een poster en kunt u de discussie openen.

13

Ik beweeg met mijn ideeën

Geef kracht
aan je
gedacht!

20 - 40 minuten

☐ kleefband
☐ je lichaam
en geest

☐ je argumenten
☐ papier

☐ viltstiften
☐ de lijst met filo
onderwerpen

1 Kies samen een filosofisch
onderwerp uit de verstrekte lijst om
dit te bespreken.

2 Iedereen schrijft zijn stelling over
het gekozen onderwerp op zijn blad
papier.

3 Maak **een scheidingslijn** in het
midden van de kamer met het lint,
dat is de «**rivier van de twijfel**», en leg
aan één kant een vel papier met «eens»
en aan de andere kant een vel papier
met «oneens» erop geschreven.

eens
net eens

4 Meng de stellingen door elkaar en
laat een deelnemer er willekeurig
een trekken en voorlezen.

rivier van de twijfel

Iedereen denkt na en plaatst zich dan
vrij in de ruimte naargelang wat hij of zij
van de zin vindt.

Iedereen kan discussiëren en zich in
de ruimte verplaatsen naarmate zijn
gedachten zich ontwikkelen.

Als iedereen aan het woord is geweest,
ga je naar een andere stelling en zet je
het spel voort.

De denkvaardigheden die door deze activiteit **worden versterkt** zijn:

- ☐ twijfelen,
- ☐ argumenteren,
- ☐ zichzelf corrigeren.

Als u niet over de nodige ruimte beschikt om het **bewegende debat** te organiseren, geef dan 3 verschillend gekleurde papiertjes («eens», «oneens», «twijfel») aan de deelnemers, zodat zij een standpunt kunnen innemen.

Wat de vorm van het debat ook is, vergeet in het begin niet dat er niet EEN juist antwoord is. Het belangrijkste is dat ze hun antwoord goed proberen te beargumenteren en open blijven staan voor andere ideeën. Zorg er ook voor dat iedereen zich vrij voelt om zijn persoonlijke standpunt kenbaar te maken. U kunt de deelnemers eraan herinneren dat ze vrienden kunnen zijn en toch verschillende meningen kunnen hebben.

Ter afsluiting van de activiteit kunt u **een debriefing leiden over hun ervaring** met betrekking tot deze bewegende debatvorm.

14

Ik stimuleer mijn creatief denken

Geef kracht
aan je
gedacht!

10 - 25 minuten

☐ een of meerdere
filosofische
begrip(pen)

☐ je creativiteit
☐ papier
☐ een pen

☐ de begrippenlijst
☐ het Chinese
portretblad

Waarom kruipt u niet in de huid van een filosofisch concept en leert u het kennen?

Voor deze activiteit stel ik voor plezier te hebben in het creëren van metaforen.

1 Stel je voor dat je een filosofisch begrip bent
(bijvoorbeeld wijsheid, liefde, rechtvaardigheid...).

Chinees portret van het begrip:

Als ik een dier was, was ik... omdat...

Als ik een object was, was ik... omdat...

Als ik een kleur was, was ik... omdat...

Als ik een landschap was, was ik... omdat...

Als ik een personage was, was ik... omdat...

2 Nu je dit begrip geworden bent, stel je jezelf voor door
de beroemde Chinese portretvragen te beantwoorden.

Als ik een boek was, was ik... omdat...

Als ik een film of tekenfilm was, was ik... omdat...

Als ik muziek was, was ik... omdat...

Als ik een hobby was, was ik... omdat...

Als ik een baan was, was ik... omdat...

Als ik..., was ik... omdat...

U kunt deze activiteit doen met alle begrippen die u interesseren en uw verschillende Chinese portretten samenvoegen tot een klein boek filosofische begrippen!

De denkvaardigheden die door deze activiteit **worden versterkt** zijn:

- ☐ metaforen creëren,
- ☐ creatief denken ontwikkelen,
- ☐ argumenteren.

Als u de activiteit in een groep begeleidt, laat de deelnemers dan op elkaar reageren door te vragen «wat denken jullie?», zodat elke metafoor een gemeenschappelijk object van filosofisch zoeken wordt.

Om dit te stimuleren stelt u voor dat de deelnemers hun metafoor op een stuk

papier schrijven zonder de reden op te schrijven. Meng de papieren door elkaar en geef elke deelnemer een metafoor, zodat ze zich kunnen verplaatsen in de persoon die de metafoor heeft geschreven en een mogelijke reden kunnen vinden.

Om het creatief denken te blijven stimuleren, doet u tenslotte de omgekeerde oefening door een lijst te maken van voorwerpen, kleuren, landschappen, boeken enz. die u omringen en dan een begrip te bedenken dat ze zouden kunnen voorstellen.

15

Ik creëer mijn vragenboom

Geef kracht
aan je
gedacht!

15 - 30 minuten

☐ je geest
☐ uw vragen

☐ papier
☐ een potlood

☐ kleurstiften
en markers

Wat als je een klein filosofiezaadje plant? Kies een ruime en vruchtbare plaats, want als je het water geeft en goed verzorgt, kan het kleine zaadje uitgroeien tot een majestueuze vragenboom!

1 Teken de omtrek van een boom met een potlood op een heel groot vel papier.

2 Schrijf in de stam je grote filosofische vraag van de dag op.

3 Zit met rechte rug, alsof je rug de stam van een boom is. Laat in deze positie je vraag rijpen tot er 2 of 3 nieuwe vragen in je hoofd opborrelen die verband houden met de eerste.

4 Schrijf je nieuwe vragen in de takken op je tekening.

5 Kijk voor elke vraag-tak of er nieuwe subvragen uit voortkomen.

6 Zit je getekende boom vol vragen? Wis de contouren. Je vragenboom is nu klaar en wacht op jou!

7 Teken een figuurtje dat jou voorstelt en laat hem/haar dan in de boom

klimmen en van tak naar tak gaan om elke vraag te verkennen!

De denkvaardigheden die door deze activiteit **worden versterkt** zijn :

- ☐ metaforen creëren,
- ☐ creatief denken ontwikkelen,
- ☐ argumenteren.

Als u de activiteit in een groep begeleidt, laat dan de deelnemers op elkaar reageren door te vragen «wat denken jullie?», zodat elke metafoor een gemeenschappelijk object van filosofisch zoeken wordt.

Om dit te stimuleren kunt u voorstellen dat de deelnemers hun metafoor op een papiertje schrijven zonder de reden erbij te schrijven. Meng de papieren door elkaar en geef elke deelnemer een metafoor, zodat ze zich kunnen verplaatsen in de persoon die de metafoor heeft geschreven en een mogelijke reden kunnen vinden.

Om creatief denken te blijven stimuleren, kunt u ten slotte de omgekeerde oefening doen door een lijst te maken van voorwerpen, kleuren, landschappen, boeken enz. die u omringen en dan een begrip te bedenken dat ze zouden kunnen voorstellen.

16

Ik speel hinkelbaan met mijn gedachten

Scan!

Geef kracht
aan je
gedacht!

20 - 35 minuten

☐ je lichaam
en geest
☐ een vraag

☐ een krijtje en een vloer
waar je met krijt kunt
tekenen of de hinkelbaan

☐ een steentje
☐ de in te vullen
standaardzinnen

Om te pendelen tussen de hemel en aarde van ideeën is er niets beter dan denkvaardigheden om de vleugels van je denkvogel uit te slaan!

1 Teken een hinkelbaan met krijt (of neem de hinkelbaanfiche).

2 Kies een filosofische vraag die je interesseert (bijv. «Heb je vrienden nodig om gelukkig te zijn?»).

3 Gooi het steentje voorzichtig op het veld van je keuze en ga verder op dat veld.

4 Oefen de bijbehorende denkvaardigheid met behulp van de zinnen op de achterkant van de fiche.

☐ Als je nog geen idee als antwoord hebt, ga je één vakje terug;

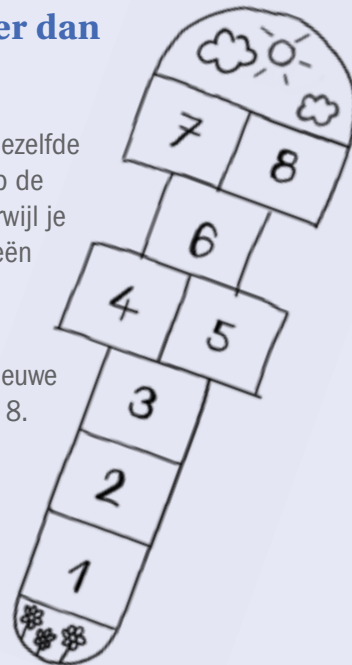
☐ Als je een idee hebt, ga je verder op de hinkelbaan door je steen te gooien.

5 Als je de hemel van ideeën hebt bereikt, neem dan de tijd om adem te halen en na te denken over je reis op het ideeënpad.

Na deze kleine pauze ga je terug naar de aarde:

☐ ofwel met dezelfde vraag als op de heenreis terwijl je nieuwe ideeën probeert te vinden;

☐ of met de nieuwe vraag in vak 8.

U kunt de te gebruiken standaardzinnen uitprinten en ze naast elk vakje van het hinkelbord leggen.

De denkvaardigheden die door deze activiteit **worden versterkt** zijn:

Vak	Denkvaardigheid	Voorbeeld	Te gebruiken standaardzinnen
1	ideeën combineren	«De woorden die bij je opkomen als je aan deze vraag denkt zijn spel, plezier, vertrouwen.»	«Als ik aan deze vraag denk, denk ik spontaan aan volgende woorden:...»
2	definiëren	«Vrienden hebben, dat betekent mensen hebben met wie je leuke momenten kunt beleven, die je in vertrouwen kunt nemen en op wie je kunt rekenen»	«..., dat betekent...» «de definitie van ... is ...».
3	onderscheiden	«vrienden hebben is niet helemaal hetzelfde als maatjes hebben.»	«..., het is niet helemaal hetzelfde als...» «we kunnen een onderscheid maken tussen ... en ...»
4	een idee formuleren	«Ik denk dat vrienden ons opnieuw kunnen doen lachen als we ons verdrietig voelen.»	«Ik denk dat...»
5	argumenteren	«Ik denk dat omdat onze vrienden onze steun en toeverlaat zijn, die willen dat we gelukkig zijn.»	«Ik denk ... omdat ...» «de reden dat ik denk... is...»
6	een voorbeeld geven	«Een voorbeeld hiervan is wanneer mijn vriend vriendelijk naar me luistert en aardige dingen zegt om me op te vrolijken.»	«..., het is bijvoorbeeld...» «Ik, ooit...»
7	een metafoor formuleren	«Vrienden zijn als sterren, je kunt ze niet altijd zien maar je weet dat ze er altijd zijn.»	«... is als...»
8	een vraag formuleren	«Een nieuwe vraag die bij me opkomt is: brengt vriendschap altijd vreugde?»	«een nieuwe vraag die bij me opkomt is...» «Ik vraag me af...»